

Kunniapuheenjohtajamme

VILLE MATTINEN 75 v.

Harvoille ihmisille on suotu nuorekasta yrittäjämieltä, miehistä vastuuntuntoa ja iän suomaa harkintaa siinä määrin kuin elokuun 12. p:nä 75 vuotta täyttäneelle seuramme pitkäaikaiselle puheenjohtajalle, kunniapuheenjohtajallemme Ville Mattiselle.

Hänen toimintansa seuramme johdossa vuosikymmenien ajan on tuonut esiin nämä ominaisuudet, jotka aitokarjalaisen mielen ja hengen sävyttämisenä ovat langenneet koko karjalaisen heimomme ja sen hyväksi suoritettun työn siunaukseksi. Monet hyvät harrastukset ovat olleet kauppaneuvos Mattista lähellä. Lähimpänä kuitenkin karjalaisuus, heimomme kohtalot ja seuramme työ-sarka.

Kauppaneuvos Ville Mattinen syntyi Vuokkiniemellä Vienassa elokuun 12 päivänä 1884. Jo varsin nuorena hän siirtyi Suomeen ja aloitti 60 vuotta jatkuneen menestyksellisen liikemiesuransa toimien edelleen v. 1941 perustamansa tukkuliikkeen ja tuotantolaitoksen johdossa.

Kauppaneuvos Mattinen on loistavalla tavalla, jatkanut niitä vuosisataisia kauppiaseprinteitämme, joista me karjalaisina olemme ylpeitä. Liekö bjarmien perintö, mutta olemme nähneet Ville Mattisessa suurien puitteiden liikemiehen, jolle syntymälahjana on ojennettu Merkuriuksen sauva, kaupan valttikka.

Suotta ei häntä ole käytetty moniin vaativiin tehtäviin talouselämämme eri aloilla. Lukuisat liikkeet ja laitokset lukevat hänet perustajiinsa. Järjestötoiminnassa on hän erikoisesti yrittäjäjärjestöissä näkyvä hahmo ja monet johtokuntien ja hallintoneuvostojen jäsenyydet todistavat hänen toimintakentänsä laajuutta.

Karjalan Sivistysseuralla on ollut onni lukea Ville Mattinen perustajajäseniinsä ja nimetä hänet erääksi seuran kantavimmista johtajahahmoista. Puheenjohtajakautenaan v. 1936 vuoteen 1952 hän suvereenisesti ohjaili seuran kulkua yli monien vaikeuksien ja vaikeiden vuosien. Erittäin merkittävä on hänen panoksensa niin seuramme kuin sen julkaisun Karjalan Heimon taloudellisesti kestävä pohjan luomisessa. Myös henkilökohtaisesti on hän tukenut seuraamme ja ennenkaikkea karjalaista nuorisoa mm. lahjoittamalla peruspääoman rahastolleen. Tästä rahastosta on jo useampien vuosien ajan jaettu opintoapurahoja karjalaisille opiskelijoille.

Ansioistaan seuramme työssä kutsuttiin kauppaneuvos Ville Mattinen seuran kunniajäseneksi 25-vuotisjuhlien yhteydessä. Täytettyään v. 1944 60 vuotta maalautti seura hänestä muotokuvan, jonka onnistuneen työn suoritti taitelija Atte Laitila. Ja jäätyään pois seuran puheenjohtajan paikalta, kutsui seura hänet kunniapuheenjohtajakseen.

Saavuttamastaan jo huomattavana pidettävästä iästään huolimatta Ville Mattinen on täynnä räiskyvää energiaa ja toimintatarmoa kuin avaruusraketti, mikäli tällainen ajallemme ominainen vertaus sallitaan. Me kaikki hänen ystävänsä ja tuttavansa, koko karjalainen heimoväki ojennamme, vaikkapa jälkikäteisesti, lämpimän kopran ja puristamme lujasti ja veljellisesti hänen kättään toivoen että Ukko Ylijumala antaisi terveyttä matkata vielä pitkän taipaleen onneksi isänmaalle, kunniaksi Karjalalle.

A. L.

Mitä kotiseutu tarjosi tulevalle kauppaneuvokselle

Villen koulutoveri W. Keynäs muistelee

Ryhtyessäni täyttämään lupaukseni muistelmatapaista kirjoitusta kyhäämään lehdellemme kauppaneuvos Ville Mattisen täyttäessä 75 vuotta, on valittavanani kaksi aikakautta, joina olemme olleet läheisessä kosketuksessa toistemme kanssa. Toinen niistä ulottuu aina viime vuosisadalle, jolloin vietimme lapsuuttamme syntymäkylämme Vuokkiniemen kisanterillä.

Toinen valittavana olevasta aikakaudesta on edellisestä hyppäys useita kymmeniä vuosia eteenpäin, jolloin miehuusikäisinä työskentelimme heimmomme työkentällä, mikä tapahtui lähinnä Karjalan Sivistysseuran puitteissa.

Valitsin edellisen sen vuoksi, että kauppaneuvos Mattinen sai jo pahaisena paitaressuna kotitanterilla jonkinlaisen pohjan, jolle saattoi myöhemmin rakentaa sen loistavan elämänkaaren, jonka todistajina olemme. Nämä perustat ovat liikevaiston herääminen ja soveltaminen jokapäiväiseen elämään ja luonteen kasvatus sen lisäksi.

Meillä kylän poikasilla oli monet leikit, joista toiset soveltuivat talvi- toiset taas kesäaikana vietettäviksi. Kaikilla niillä oli oma kehittävä merkityksensä. Kesäisistä leikeistä pidän puuskakisa kaikkein antoisimpana tuleville liikemiehille herättäen virikkeitä, vaikkakin alkeellisessa muodossa kaupan aakkosista.

Puuskat olivat eläinten sorkista saatuja niveluita, jotka keittämisen jälkeen olivat poikaisten arvokasta omaisuutta. Lyhyesti sanottuna puuskapeli muistutti suurella määrällä nykyistä poikaisten lantin heittoa ulkosalla. Ero oli siinä, että

pelivälineinä ei meillä ollut raha, vaan mainitsemani puuskat. Niitä me kokosimme, kaunistelimme, vieläpä krassimmekin, jos satuimme jostakin saamaan väriä. Ne olivat siten rahallisesti eri arvoisia. Itse peliä saatettiin pelata kahdella tavalla, joko niin, että kaivettiin maahan sopivan suuruinen lieriön muotoinen kuoppa. Sitä nimettiin luntkaksi. Määrätyn matkan päästä kukin osanottaja heitti oman puuskansa koettaen saada sen niin lähelle luntkaa kuin mahdollista. Siitä kun riippui, missä järjestyksessä pelaajat saivat heittää koko puuskakasan kuoppaan. Ensimmäisellä heittäjällä oli suurimmat mahdollisuudet saada suurin määrä heitetyksi luntkaan, jonne heitettyt jäivät heittäjän omiksi. Usein kävi niin, ettei viimeiselle heittäjälle jäänyt heitettävää.

Toinen puuskakisa tapahtui vähän samaan tapaan kuin kyykän lyönnissä tapahtuu.

Oli luonnollista, että puuskoilla tehtiin kauppaa. Ne olivat eri arvoisia suuruudesta tai muusta kauneudesta riippuen. Niitä ostettiin, myytiin tai vaihdettiin. Sellaista jättiläispuuskaa, jollainen hirvännikamaluu oli tapasi aniharvoin Vuokkiniemellä. Muistaakseni sellaisen aarteen omisti Teposen Huoti.

Ostovälineinä ei juuri kellään ollut kopeikkoja. Sen sijaan napit olivat käytännössä puuskakaupassa. Kun pelin kiihkeillä ollessa joltakulta loppuivat sekä napit että puuskat, oli hyvät neuvot tarpeen. Hätätilassa saatettiin reväistä housusta nappi irti ja niin peli saattoi tämänkin osalta jatkaa. Monta kertaa minultakin kotiin tullessani

Ville voittajana ottaa selkiä v. 1926.

oli nappi »vahingossa» irtaantunut ja pudonnut leikkikentälle.

Vaan Mattisen Ville, kalalauta (viimeksimainittu sana oli Mattisen haukkumanimi), oli mato pelaamaan puaskaa! Siksi häneltä sai ostaa sekä puaskoja että nappeja eikä hän laskuissaan erehtynyt.

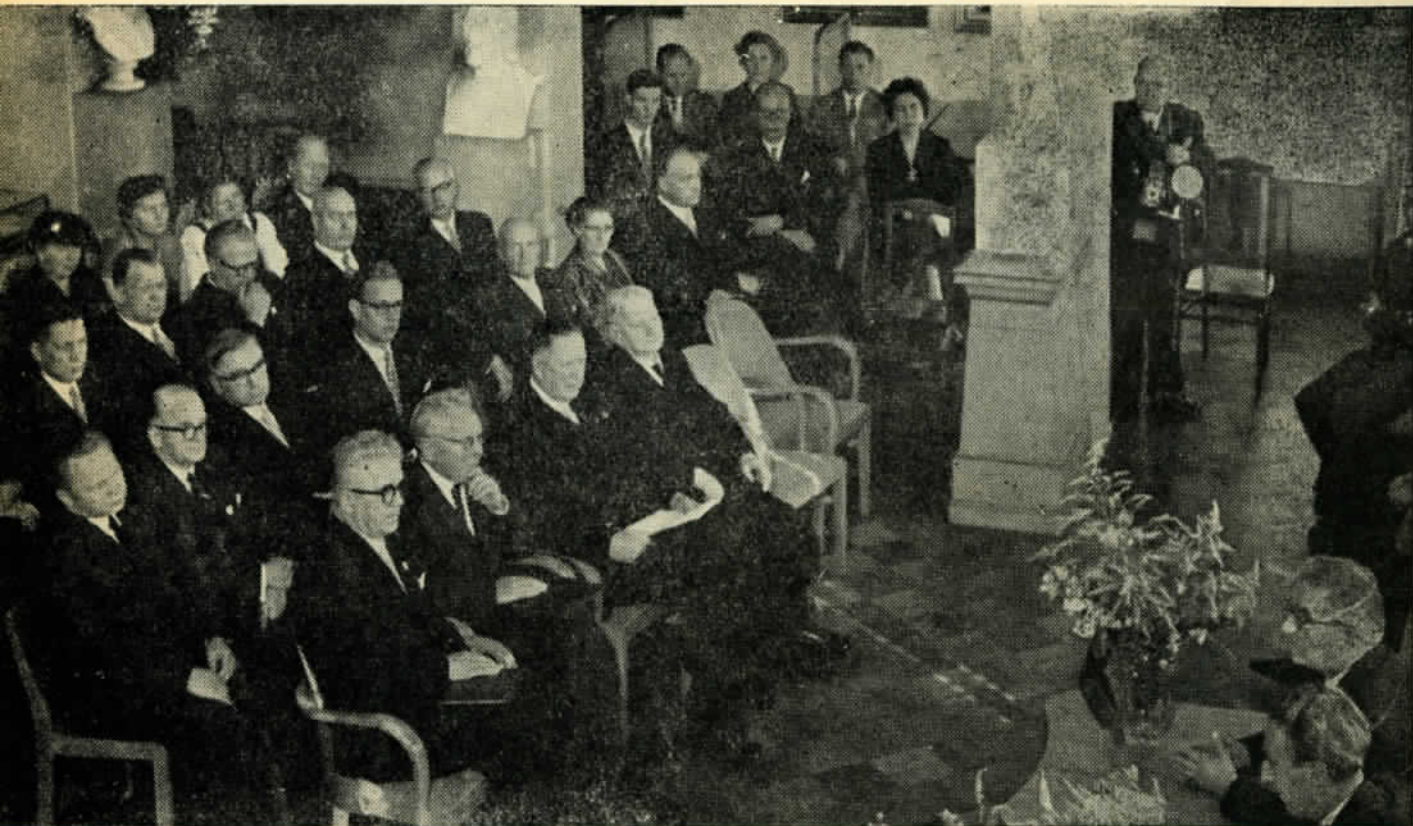
Eivät nämä poikaisten leikit aina rauhassa päättyneet. Toisinaan siinä syntyi sekä rähinää että käsirysyä. Sellaista tapahtui minunkin ja Mattisen Villen kesken. Erään sellaisen olen lehdesämme kertonut ja monta kymmentä vuotta sitten. Luultavasti syynä kertomiseen oli se, että olin sillä kertaa voitonpuolella.

Mutta kotiseutu ei antanut poikasilleen vain liikeopetusta, vaan myös oikein järjestelmällistä tieto- ja uskonnon opetusta koulun penkillä kylän utšilissassa. Vuokkiniemen kirkonkylä oli nimittäin siinä onnellisessa asemassa, että sinne oli perustettu kirkollinen koulu, harvoja, joita Vienan karjalaisella alueella silloin oli. Se oli tosin alkeellinen eivätkä tulokset olleet loistavia ummikkovenäläisen papin ollessa koulun opettajana. Koulu sijaitsi eräässä ränsistyneen pappilan huoneessa, josta ovi aukeni sekä ulos että asukkaiden oleskeluhuoneeseen. Koulujen harvalukuisuuden takia oli koulussamme oppilaita toisistakin kylistä, jopa kunnistakin ja sittenkin koulun oppilasmäärä oli parinkymmenen paikkeilla, miltei kaikki poikia.

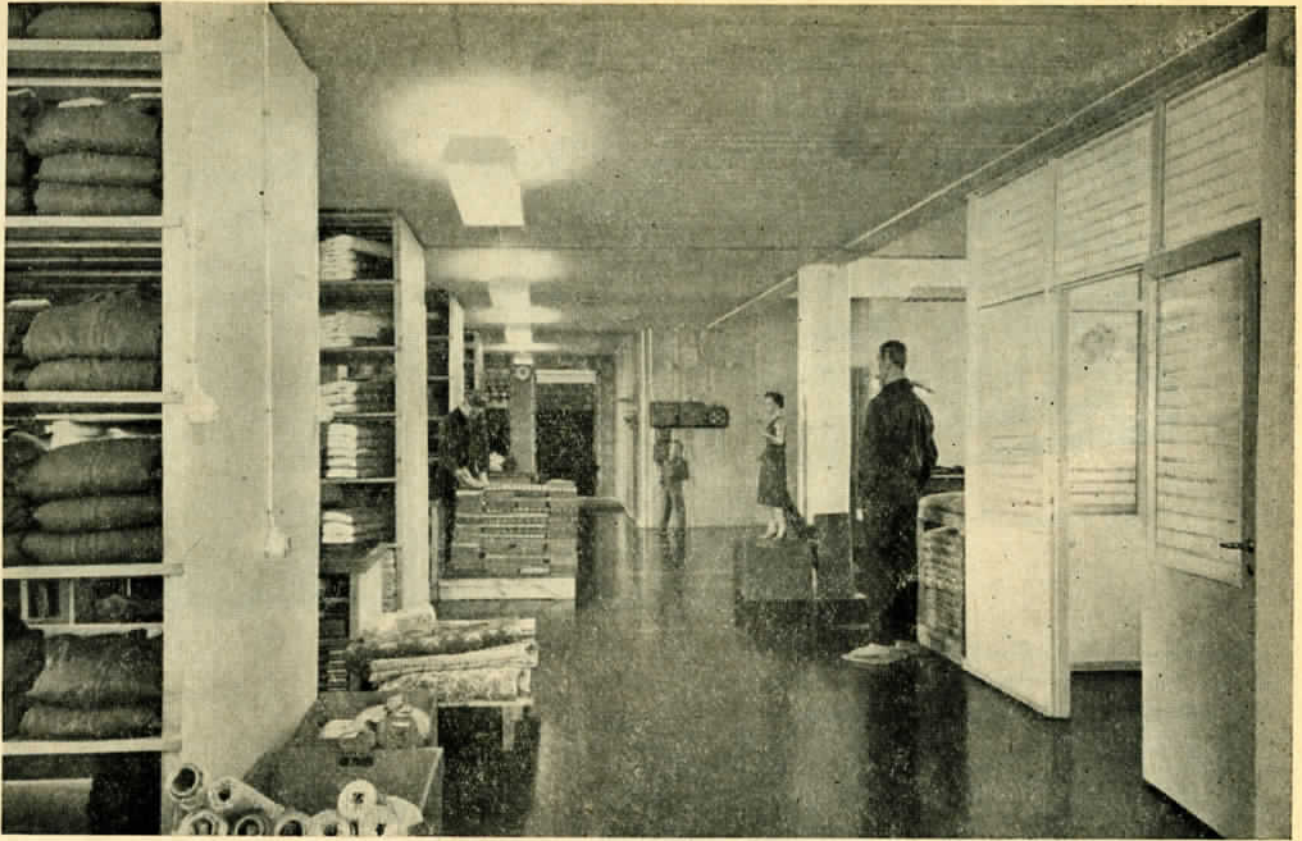
Muutama sana opettajastamme »odotsvasseleista». Hän poikkesi toisista Karjalassa toimivista paapeista edukseen siinä, ettei ollut venäjäkiihkoinen eli säännöllistä elämää, ei tavattu juopuneena ja

suoritti uskollisesti kirkolliset tehtävänsä. Hänen koulunpitonsa näin myöhemmin ajatellen oli jotenkin muodollista ja muutenkin hän oli hyväntahtoinen ja ystävällinen oppilaitaan kohtaan. Monet meistä poikasista oppivat venäläisten aakkosten rinnalla myöskin suomenkieliset kirjaimet koulun ulkopuolella suomenkielisen kirjasen avulla itseopiskelun muodossa. Tätä ei opettajamme pitänyt pahana, vaan antoi minulle kerran ollessani koulun ylimmällä, starssoi luokalla suomenkielisen Sortavalassa painetun kirjasen.

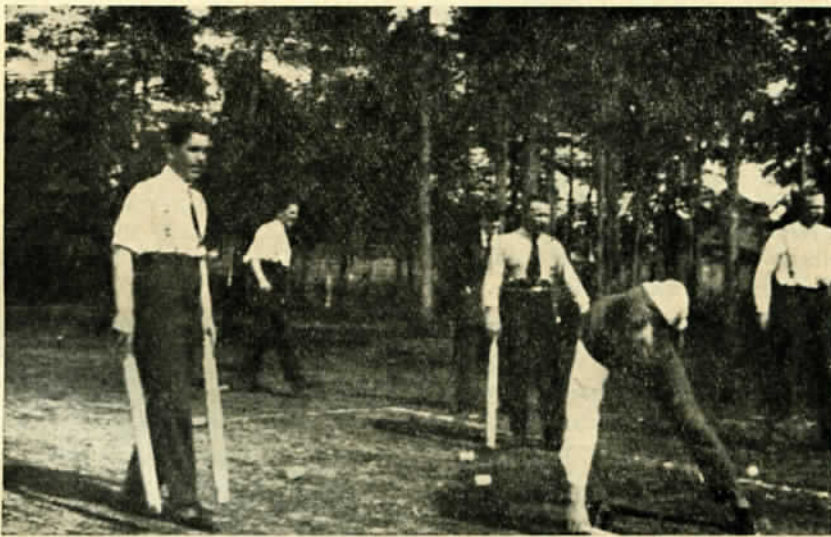
Sattuipa kerran starssoi-luokalla ollessamme tapaus, jolloin opettajamme menetti malttinsa ja jokainen meistä sai rangaistukseksi korvatillikan, vaikka syyllisiä oli vain kaksi: Mattisen Ville ja minä. Tapaus oli seuraava. Toisinaan antoi opettajamme oppilailleen hiljaisia tehtäviä, siirtyen itse viereiseen huoneeseen perheensä keskuuteen. Saimme tällä kertaa kirjoitustunniksi jäljentää painetusta kirjoitusvihosta kauniita kirjaimia omaan vihkoomme. Starssi-luokka istui takarivissä, minä Villen kanssa vieretysten. Uteliaita kun olimme, emme malttaneet olla avaimenreiästä tirkistämättä, mitä toisessa huoneessa tapahtui. Tällä kertaa enätin minä ensiksi kiikaroimaan toiseen huoneeseen. Tämä ei ollut mieliksi vierustoverilleni, vaan töyttäsi uteliasta toveriaan takapuoleen. Myöhemmin hän kyllä kertoi sen tapahtuneen vahingossa. Oli miten tahansa, seuraus kuitenkin oli se, että kun ovi aukeni kouluhuoneesta pois päin, eikä lukon kieli ollut sulkeutunut, olin ryöpsähtää vatsalleni naapurihuoneen lattialle. Sain kumminkin kiinni oven kamanasta ja

Ville johtaa seuramme 50-vuotijuhlakokousta v. 1956.

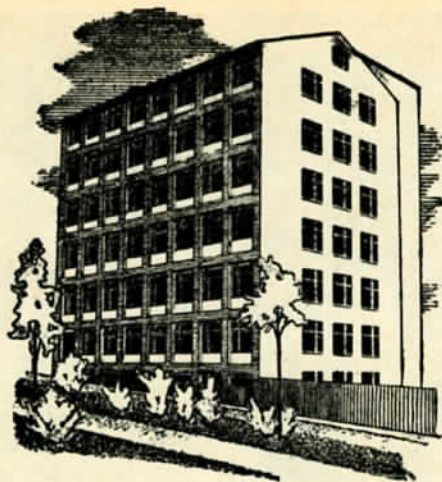
Näymä Ville Mattinen Oy:n myyntiosastolta.

Karjalan Sivistysseuran voittoisa joukkue v. 1926 Jyväskylässä. Teollisuusneuvos Jussi Mattinen vasemmalla, sitten Ville, Teppo Seppänen, Pauli Laine ja Villen luokkatoveri W. Keynäs.

pahin jäi tapahtumatta. Opettajamme oli juuri teetä juomassa eikä puhunut mitään. Minä puolestani palasin paikoilleni ja vedin oven kiinni. Torailuhan siitä olisi seurannut, elleimme olisi ol-

leen koulussa. Nyt sensijaan luokassa vallitsi hii- ren hiljaisuus papin palattua luokkaan. Mitään vihastumisen merkkiä ei hänessä näkynyt seistes- sään luokan edessä tauluviivotin, lineikka kädes-

Ville Mattinen Oy:n teollisuustalo.

Parhain kiitoksemme

kaikille kunniapuheenjohtajamme kauppaneuvos Ville Mattisen ystäville, liiketovereille ja tuttaville, jotka niin kauniilla tavalla muistivat merkkipäivää Ville Mattisen Rahaston kautta.

Karjalan Sivistysseura r.y.

teäksemme järjestyksessä eturivistä alkaen ulos. Mutta rangaistuksetta emme silti päässeet. Lähtiessämme antoi opettajamme kaikille sekä syyllisille että syyttömille viivottimella korvatillikan, luullakseni meille parivaljakolle tavallista kovemman, sillä korvaani lämmitti kauan aikaa jälkeensä.

Luokkahuone tyhjentyi äkkiä ja me Yrjö Mäkelän keralla, jonka koti oli samalla suunnalla kuin minunkin, juoksimme sen kuin kypälistämme pääsimme ja vasta hengästyttyämme pysähdyimme katsomaan, näkykö toisia ja siellä se Villekin mennä kipitti Vanhalan mäessä kotiaan kohti.

Jännityksellä odotimme, mitä opettajamme seuraavana päivänä luokalle sanoisi. Tyydytyksellä totesimme hänen unohtaneen eilisen kummelluksemme. Asiallisena ja ystävällisenä hän jatkoi opetustyötään päntäten venäjän kielen alkeita, tietoja ja taitoja vilkkaitten oppilaittensa olemuksiin. Se seuraus tapahtumasta kuitenkin oli, että tirkistämisen avaimenreiästä päättyi tähän. Siitä me, parivaljakko pidimme huolen ja niinkuin muutenkin olisimme miehistyneet.

Meistä ei tullut pikajuoksijoita, mutta koulumme antama alkeisopetus, niin vaatimatonta ja heikkoa, kun se olikin, oli apuna myöhemmälle kehityksellemme. Vain aiharvat pääsivät siitäkään osalliseksi siellä.

Mutta Ville Mattisen, leikki- ja toratoverini luonne oli sama silloin kuin nytkin 75-vuotispäivänään: luja tahto, itsepäisyys ja johtoasemaan pyrkiminen olivat jo tällöin ilmeisenä nähtävissä. Nämä luonteenominaisuudet ovat edesauttaneet kauppaneuvos Ville Mattista pääsemään liikemaaailman huipulle ja hän saattaa tyytyväisin mielin luoda katseensa menneisyyteen aina kotiseudun leikki-tanterille saakka.

W. KEYNÄS.

Die mieles

— Kyykänlyönnin juokkuemestaruusottelut 13. 9. 59 klo 13.30, siis sunnuntaina.

*

— Kyykänlyönnin mieskohtaiset mestaruuskilpailut 19. 9. 59 klo 13.30—16.

*

— Kyykkämestaruuspalkintojen jakotilaisuus Ent. Salmilaiset ry:n illatsussa, jossa esitetään näytelmä »Karjalainen sulhaus». Tilaisuus Balderin salissa 19. 9. klo 19.30.

*

— Lue toisesta paikkaa lehteämme ilmoitukset Säätiö Väinölän ja Karjalan Sivistysseura r.y:n apurahojen jaosta.

*